מיקוד אוצר מילים למבחן המפמ"ר בעברית – שכבה ח' (מועד הבחינה: 1.12.2026)

יחידה א': מה הסטורי שלך? – תיעוד עצמי וביטוי אישי (50 מילים)

יחידה א': מה הסטורי שלך? – תיעוד עצמי, ביטוי אישי וזהות דיגיטלית

50 מילים וביטויים ב-3 שיעורים | תרגום מנוקד לערבית (כולל שַׁדָּה), הסבר, צירופים, דוגמאות ושאלות תרגול והטמעה

הנחיות פדגוגיות למורה (יחידה א'): יחידה זו מתמקדת בתיעוד עצמי ובהבעה אישית במרחב הדיגיטלי באמצעות תוצר קצר ("סטורי"). אוצר המילים שלהלן כולל **50 מילים וביטויים**. מומלץ לחשוף את המילים בשלושה שיעורים, להתעכב על הצירופים הכבולים, ולבצע את משימות התרגול וההטמעה בעמודים 4–5.

שיעור 1 (יחידה א'): הזהות הדיגיטלית שלי – מי אני ומה חשוב לי לתעד ולשתף?

מס'	המילה / הביטוי	תרגום לערבית (מנוקד)	הסבר פשוט	המילה בהקשר (צירופים)	דוגמה במשפט
1	**ביטוי עצמי** צירוף, זכר	تَعْبِيرٌ عَنِ الذَّاتِ	הצגת המחשבות, הרגשות, הדעות והכישרונות האישיים שלנו בפני אחרים.	• כלי לביטוי עצמי • חופש הביטוי העצמי • ביטוי עצמי ברשת	הרשתות החברתיות מעניקות לבני נוער במה נוחה ל**ביטוי עצמי** יצירתי.
2	**חוויה** ש"ע, נקבה	تَجْرِبَةٌ شَخْصِيَّةٌ / مُعَايَشَةٌ	אירוע משמעותי, מרגש או מעניין שאדם עובר וזוכר לאורך זמן.	• חוויה אישית • לשתף בחוויה • חוויה בלתי נשכחת • לחוות	לאחר הטיול השנתי העלו התלמידים סרטון המתאר את ה**חוויה** שעברו.
3	**מחשבה** ש"ע, נקבה	فِكْرَةٌ (ج: أَفْكَارٌ) / تَفْكِيرٌ	רעיון, הרהור או דעה העולים בראש בעקבות דבר שראינו או הרגשנו.	• מחשבה תחילה • לשתף מחשבה • נקודה למחשבה • להקדיש מחשבה	לפני שמפרסמים פוסט ברשת, כדאי להקדיש **מחשבה** לתוצאותיו.

מס׳	המילה / הביטוי	תרגום לערבית (מנוקד)	הסבר פשוט	המילה בהקשר (צירופים)	דוגמה במשפט
4	**רגש** ש״ע, זכר	شُعُورٌ / إِحْسَاسٌ	תחושה פנימית בלב, כגון שמחה, התרגשות, כעס, גאווה או געגוע.	להביע רגש • רגש עז • שיתוף רגשות • הבעה רגשית	המנגינה שהיא צירפה לסטטורי העבירה את **הרגש** שלה באופן מדויק.
5	**תיעוד** ש״ע, זכר	تَوْثِيقٌ	שמירה והנצחה של רגעים או אירועים באמצעות צילום, הקלטה או כתיבה.	תיעוד עצמי • תיעוד יום-יומי • תיעוד מצולם • לתעד רגעים	ה**תיעוד** של אימוני הספורט ברשת עזר לו לעקוב אחר התקדמותו.
6	**זהות** ש״ע, נקבה	هُوِيَّةٌ	מכלול התכונות, הערכים, השפה והתרבות המגדירים מי אני.	זהות אישית • זהות דיגיטלית • גיבוש זהות • ביטוי זהות	התכנים שאנו מעלים לרשת משקפים את ה**זהות** שלנו ואת ייחודנו.
7	**תדמית** ש״ע, נקבה (הרחבה)	صُورَةٌ ذِهْنِيَّةٌ / انْطِبَاعٌ عَامٌّ	האופן שבו אנשים אחרים רואים, תופסים ומעריכים אותנו מבחוץ.	בניית תדמית • תדמית חיובית • לשמור על התדמית • תדמית ברשת	בחירה אחראית של מילים ותמונות מסייעת בבניית **תדמית** מכבדת.
8	**פרטיות** ש״ע, נקבה (הרחבה)	خُصُوصِيَّةٌ	זכותו של אדם לשמור מידע אישי ורגעים פרטיים לעצמו בלי לחשוף אותם.	שמירה על הפרטיות • הגדרות פרטיות • פגיעה בפרטיות	חשוב לעדכן את הגדרות ה**פרטיות** כדי שרק חברים יצפו בתמונותיי.
9	**פרופיל** ש״ע, זכר (הרחבה)	مَلَفٌّ شَخْصِيٌّ / صَفْحَةٌ شَخْصِيَّةٌ	העמוד האישי של המשתמש ברשת החברתית המציג את פרטיו ואת התכנים שלו.	פרופיל אישי • תמונת פרופיל • פרופיל פרטי / ציבורי	היא כתבה ב**פרופיל** האישי שלה משפט המציג את תחביביה.

מס׳	המילה / הביטוי	תרגום לערבית (מנוקד)	הסבר פשוט	המילה בהקשר (צירופים)	דוגמה במשפט
10	**זיכרון** ש״ע, זכר (הרחבה)	ذِكْرَى (ج: ذِكْرَيَاتٌ) / ذَاكِرَةٌ	מאורע או רגע מן העבר הנשמר בתודעה או בארכיון הדיגיטלי.	• זיכרון נעים • שמירת זיכרון • להעלות זיכרון מן העבר	היישומון הציג לי הבוקר **זיכרון** מרגש מתחרות הרובוטיקה אשתקד.
11	**שגרה** ש״ע, נקבה (הרחבה)	رُوتِينٌ يَوْمِيٌّ / نَمَطٌ يَوْمِيٌّ مُعْتَادٌ	סדר היום הקבוע והפעולות הרגילות שאנו עושים מדי יום ביומו.	• שגרה יום-יומית • תיעוד שגרה • שבירת שגרה חזרה לשגרה	תלמידים רבים מתעדים בסטורי את ה**שגרה** היום-יומית שלהם.
12	**נוכחות דיגיטלית** צירוף, נקבה (הרחבה)	حُضُورٌ رَقْمِيٌّ	האופן שבו אדם מופיע, פעיל ונראה ברשתות החברתיות ובמרחב המקוון.	נוכחות דיגיטלית • פעילה • ניהול נוכחות דיגיטלית	הסטורי הפך לחלק מרכזי מה**נוכחות הדיגיטלית** של בני הנוער כיום.
13	**מודעות** ש״ע, נקבה (הרחבה)	وَعْيٌ / إِدْرَاكٌ	הבנה וערנות למשמעות של המעשים שלנו ולהשפעתם על עצמנו ועל הסביבה.	• מודעות עצמית • לפתח מודעות • גישה מודעת להעלות מודעות	השיעור עזר לתלמידים לפתח **מודעות** להשפעת הפרסומים שלהם ברשת.
14	**מקוריות** ש״ע, נקבה (הרחבה)	أَصَالَةٌ / إِبْدَاعٌ	יצירת דבר חדש, ייחודי ואישי שאינו חיקוי של אחרים.	• להפגין מקוריות • תוכן מקורי • חשיבה מקורית	הסרטון שלה בלט ב**מקוריות** שלו בזכות הרעיון היצירתי שהציגה.
15	**בחירה** ש״ע, נקבה (הרחבה)	اخْتِيَارٌ / انْتِقَاءٌ	החלטה מודעת להעדיף אפשרות אחת מתוך כמה אפשרויות.	• בחירה מושכלת • בחירת תכנים • בחירה מדויקת במילים • חופש בחירה	**בחירה** מושכלת של רגעים לשיתוף מעידה על בגרות ואחריות.

מס׳	המילה / הביטוי	תרגום לערבית (מנוקד)	הסבר פשוט	המילה בהקשר (צירופים)	דוגמה במשפט
16	**ערכים** ש״ע, ז״ר (הרחבה)	قِيَمٌ (مُفْرَدُهَا: قِيمَةٌ)	עקרונות מוסריים המנחים את התנהגות האדם, כגון כבוד, יושר, שוויון והכלה.	• ערכים מובילים לפעול לאור ערכים • תוכן ערכי סולם ערכים	גם במרחב הדיגיטלי חשוב לפעול על פי **ערכים** של כבוד הדדי והכלה.
17	**השראה** ש״ע, נקבה (הרחבה)	إِلْهَامٌ / إِيحَاءٌ	התעוררות של רעיון או רצון ליצור ולפעול בעקבות דמות או מעשה מעורר הערכה.	• מקור השראה • מעורר השראה להעניק השראה	סיפור ההתנדבות שהוא שיתף בסטורי העניק **השראה** לתלמידים רבים.

שיעור 2 (יחידה א׳): איך אומרים את זה בדיוק? – כוחן של מילים, דיוק רגשי וניסוח בהיר (מילים 18–34 מתוך 50)

מוקד השיעור: מעבר מרעיון כללי לכתיבת טיוטה מובנית (פתיחה, תיאור, סיום) בשפה תקנית – בחירה מדויקת במילים לתיאור רגשות ומחשבות, בדיקת אמינות המידע, והתאמת הניסוח והכוונה לקוראים מתוך רגישות.

מס׳	המילה / הביטוי	תרגום לערבית (מנוקד)	הסבר פשוט	המילה בהקשר (צירופים)	דוגמה במשפט
18	**שיתוף** ש״ע, זכר	مُشَارَكَةٌ	חלוקה או העברה של תכנים, תמונות, חוויות או רגשות עם אחרים ברשת.	• שיתוף חוויות • שיתוף אחראי • כפתור שיתוף • לשתף את החברים	**שיתוף** של חוויה אישית ברשת עשוי לעודד חברים המתמודדים עם קושי דומה.
19	**תוכן** ש״ע, זכר	مُحْتَوًى / مَضْمُونٌ	מכלול הדברים, הטקסטים, התמונות או הסרטונים המופיעים בפרסום הדיגיטלי.	• תוכן אישי • יצירת תוכן • תוכן איכותי וערכי • התאמת התוכן	יוצרי **תוכן** מצליחים משקיעים מחשבה בתכנון סרטונים המעניקים ערך.
20	**מידע** ש״ע, זכר	مَعْلُومَاتٌ	נתונים, עובדות ופרטים שאנו קוראים, שומעים או מוסרים לאחרים.	• מידע אמין • מידע אישי • בדיקת מידע • העברת מידע	לפני שמעבירים הודעה בקבוצת הכיתה, חשוב לוודא שמדובר ב**מידע** אמין.
21	**שפה** ש״ע, נקבה	لُغَةٌ	מערכת המילים והביטויים שבאמצעותה אנו מדברים, כותבים ומביעים רעיונות.	• שפה תקנית • שפה עשירה • שפה מדויקת ומכבדת	שימוש ב**שפה** בהירה ומכבדת ברשת מונע אי-הבנות ויוצר שיח נעים.
22	**מסר** ש״ע, זכר	رِسَالَةٌ / مَغْزًى	הרעיון המרכזי או הכוונה החשובה שהכותב או הדובר מבקש להעביר לקהל.	• מסר אישי • להעביר מסר ברור • מסר חינוכי וערכי	הסרטון הקצר שהכינו תלמידי שכבה ח׳ העביר **מסר** חשוב על קבלת האחר.

מס׳	המילה / הביטוי	תרגום לערבית (מנוקד)	הסבר פשוט	המילה בהקשר (צירופים)	דוגמה במשפט
23	**פחד** ש״ע, זכר	خَوْفٌ / خَشْيَةٌ	רגש של חשש או בהלה מפני סכנה, כישלון או תגובה לא נעימה.	• להתגבר על הפחד • פחד מביקורת • תחושת פחד	בתחילה היה לה **פחד** לדבר מול המצלמה, אך בתמיכת חברותיה היא הצליחה.
24	**שמחה** ש״ע, נקבה	فَرَحٌ / سَعَادَةٌ	רגש חיובי של אושר, הנאה והתרוממות רוח בעקבות דבר טוב שקרה.	• שמחה גדולה • לשתף בשמחה • רגעי שמחה	ניצחון נבחרת בית הספר מילא את הקבוצה הכיתתית בהודעות של **שמחה**.
25	**עצב** ש״ע, זכר	حُزْنٌ / أَسًى	רגש של צער, כאב לב או דכדוך בעקבות אירוע מצער או פרידה.	• להביע עצב • תחושת עצב • להתמודד עם עצב	כאשר חיית המחמד שלה חלתה, היא שיתפה בתחושת ה**עצב** וזכתה לעידוד.
26	**תגובה** ש״ע, נקבה (הרחבה)	تَعْلِيقٌ / رَدٌّ	דברים שכותבים או אומרים בתשובה לפוסט, לסטורי או לדברי הזולת.	• תגובה מפרגנת • לכתוב תגובה עניינית ומכבדת	**תגובה** חיובית ומחזקת אחת יכולה לשפר את מצב רוחו של חבר לכל היום.
27	**התרגשות** ש״ע, נקבה (הרחבה)	انْفِعَالٌ / تَأَثُّرٌ / حَمَاسَةٌ	תחושה עזה של ציפייה והתלהבות לקראת אירוע מיוחד או בעקבותיו.	• התרגשות שיא • לשתף בהתרגשות קול מלא • התרגשות	ערב לפני היציאה למחנה האומנות הורגשה ה**התרגשות** בכל ההודעות בקבוצה.
28	**אכזבה** ש״ע, נקבה (הרחבה)	خَيْبَةُ أَمَلٍ / إِحْبَاطٌ	תחושת צער ותסכול המתעוררת כאשר ציפייה או תקווה לא התגשמה.	• תחושת אכזבה • להתמודד עם אכזבה • אכזבה מן התוצאה	על אף ה**אכזבה** מן ההפסד בתחרות, התלמיד כתב פוסט בוגר והודה למאמנו.

מס׳	המילה / הביטוי	תרגום לערבית (מנוקד)	הסבר פשוט	המילה בהקשר (צירופים)	דוגמה במשפט
29	**ניסוח** ש״ע, זכר (הרחבה)	صِيَاغَةٌ (صِيَاغَةُ الكَلَامِ)	האופן שבו בוחרים את המילים ומארגנים אותן למשפטים להבעת רעיון.	• ניסוח מדויק • לשפר את הניסוח • ניסוח בהיר ותקני	**ניסוח** מדויק של ההודעה עזר לכל התלמידים להבין מתי נפגשים לסיור.
30	**פרסום** ש״ע, זכר (הרחבה)	نَشْرٌ / مَنْشُورٌ	העלאת טקסט, תמונה או סרטון לרשת כך שאנשים אחרים יוכלו לראותם.	• פרסום פוסט • לפני הפרסום • פרסום אחראי ברשת	לפני לחיצה על כפתור **הפרסום**, מומלץ לקרוא שוב את הפוסט בקפידה.
31	**טיוטה** ש״ע, נקבה (הרחבה)	مُسَوَّدَةٌ	גרסה ראשונית של טקסט שכותבים לצורך תכנון, בדיקה ושיפור לפני הגרסה הסופית.	• כתיבת טיוטה • עריכת טיוטה • מטיוטה לתוצר סופי	התלמידים כתבו **טיוטה** לפסקה האישית ושיפרו אותה בעזרת הערות המורה.
32	**בהירות** ש״ע, נקבה	وُضُوحٌ / جَلَاءٌ	מידת המובנות של הטקסט או של הדיבור, כך שהרעיון מובן מיד ללא בלבול.	• בהירות מחשבתית • בהירות לשונית • להציג בבהירות	סדר רעיוני נכון של פתיחה, תיאור וסיום תורם ל**בהירות** של הסטורי.
33	**כוונה** ש״ע, נקבה	قَصْدٌ / نِيَّةٌ	המטרה או הרצון הפנימי העומדים מאחורי המילים או המעשים של האדם.	• כוונת הכותב • כוונה טובה • להבין את הכוונה	בחירה נכונה של מילים עוזרת לקוראים להבין את **הכוונה** האמיתית של הכותב.
34	**רגישות** ש״ע, נקבה	مُرَاعَاةُ الْمَشَاعِرِ / حَسَاسِيَّةٌ	תשומת לב והתחשבות עדינה ברגשותיו, בצרכיו ובתרבותו של אדם אחר.	• רגישות חברתית • רגישות תרבותית • לגלות רגישות לזולת	בעת תגובה לחבר ברשת חשוב להפגין **רגישות** ולהימנע ממילים פוגעות.

שיעור 3 (יחידה א׳): מאחורי המצלמה אל הקהל – הפקת סטורי, שפת גוף והשפעה אחראית (מילים 35–50 מתוך 50)

מוקד השיעור: שלב ההפקה וההצגה של הסטורי (כתוב או מוקלט) – התאמת אופן ההבעה (טון דיבור, שפת גוף והבעת פנים) לקהל היעד, הצגת עמדה או המלצה בביטחון עצמי, וקיום שיח רפלקטיבי ומשוב מכבד.

מס׳	המילה / הביטוי	תרגום לערבית (מנוקד)	הסבר פשוט	המילה בהקשר (צירופים)	דוגמה במשפט
35	**לצלם** פועל (פיעל)	يُصَوِّرُ (تَصْوِيرٌ)	לתעד תמונה או סרטון וידאו באמצעות מצלמה או טלפון חכם.	• לצלם סרטון • לצלם מזווית מתאימה • לצלם סטורי	החלטנו **לצלם** סרטון קצר במעבדה כדי להציג את הניסוי המדעי.
36	**סטורי** ש״ע, זכר	قِصَّةٌ يَوْمِيَّةٌ مُصَوَّرَةٌ ("سْتُورِي")	תוצר דיגיטלי קצר (תמונה, וידאו או טקסט) המתפרסם ברשת, לרוב ל-24 שעות.	• להעלות סטורי • סטורי אישי • לצפות בסטורי	באמצעות **סטורי** של דקה אחת המליצה מאיה לחבריה על ספר מרתק.
37	**קהל** ש״ע, זכר	جُمْهُورٌ	קבוצת האנשים הצופה בתוכן, מאזינה לדובר או קוראת את הדברים שפורסמו.	קהל יעד • התאמה לקהל • עמידה מול קהל	בעת הפקת סרטון לרשת חשוב לחשוב מראש מיהו **קהל** היעד שיצפה בו.
38	**ביטחון עצמי** צירוף, זכר	ثِقَةٌ بِالنَّفْسِ	אמונתו של האדם ביכולותיו ותחושת הנינוחות להביע את דעתו מול אחרים.	לדבר בביטחון עצמי • לחזק את הביטחון העצמי	תרגול ההצגה בעל פה מול החברים חיזק מאוד את ה**ביטחון העצמי** שלו.
39	**טון דיבור** צירוף, זכר	نَبْرَةُ الصَّوْتِ	גֶּוֶן הקול (גוון הקול), עוצמתו והנגינה שבהם אנו מדברים (רגוע, נלהב, רציני וכדומה).	• טון דיבור נעים • טון דיבור משכנע • התאמת טון הדיבור	**טון דיבור** נלהב וברור גורם לצופים להקשיב לסרטון עד סופו.

מס׳	המילה / הביטוי	תרגום לערבית (מנוקד)	הסבר פשוט	המילה בהקשר (צירופים)	דוגמה במשפט
40	**שפת גוף** צירוף, נקבה	لُغَةُ الْجَسَدِ	תנועות הידיים, היציבה ומנחי הגוף המעבירים מסרים בלא מילים.	• שפת גוף פתוחה • שפת גוף נינוחה • קריאת שפת גוף	עמידה זקופה ו**שפת גוף** פתוחה משדרות לצופים אמינות ורוגע.
41	**הבעת פנים** צירוף, נקבה	تَعْبِيرُ الْوَجْهِ / مَلَامِحُ الْوَجْهِ	תנועות שרירי הפנים (כמו חיוך או מבט בעיניים) המבטאות את רגשות הדובר.	• הבעת פנים שמחה • הבעת פנים רצינית • הבעות פנים	חיוך טבעי ו**הבעת פנים** מאירת עיניים יוצרים מיד קרבה עם הצופים.
42	**השפעה** ש״ע, נקבה	تَأْثِيرٌ	היכולת לחולל שינוי במחשבה, ברגש או בהתנהגות של אנשים אחרים.	• השפעה חיובית • כוח השפעה • ליצור השפעה ברשת	לבני נוער היוצרים תוכן ערכי יש **השפעה** חיובית על האקלים הבית-ספרי.
43	**עוקבים** ש״ע, ז״ר	مُتَابِعُونَ (مُفْرَدُهُ: مُتَابِعٌ)	משתמשים שנרשמו לעמוד מסוים כדי לראות באופן קבוע את התכנים המתפרסמים בו.	• מספר עוקבים • קהילת עוקבים • לצבור עוקבים	מטרתה אינה רק לצבור **עוקבים** רבים, אלא לשתף בתכנים מעשירים.
44	**משוב** ש״ע, זכר	تَغْذِيَةٌ رَاجِعَةٌ / مُلَاحَظَاتٌ بَنَّاءَةٌ	הערות בונות והתייחסות עניינית שמקבלים מאחרים במטרה ללמוד ולהשתפר.	משוב מכבד • לתת משוב בונה • קבלת משוב מעמיתים	לאחר הצגת הסטורי העניקו התלמידים זה לזה **משוב** מכבד ומועיל.
45	**אחריות** ש״ע, נקבה	مَسْؤُولِيَّةٌ	מחויבות לפעול בשיקול דעת ולהבין את התוצאות של המעשים והמילים שלנו.	• אחריות אישית • אחריות דיגיטלית • לגלות אחריות ברשת	השימוש ברשתות החברתיות דורש מכל אחד מאיתנו **אחריות** אישית.

מס׳	המילה / הביטוי	תרגום לערבית (מנוקד)	הסבר פשוט	המילה בהקשר (צירופים)	דוגמה במשפט
46	**צפייה** ש״ע, נקבה	مُشَاهَدَةٌ	התבוננות והסתכלות בסרטון, בסטורי או בתוכן חזותי על גבי המסך.	זמן צפייה • צפייה בסטורי • חוויית צפייה • צפייה ביקורתית	סרטון קצר, ממוקד וערוך היטב מעניק לקהל חוויית **צפייה** מהנה.
47	**הפקה** ש״ע, נקבה	إِنْتَاجٌ / إِخْرَاجٌ	תהליך היצירה והביצוע המעשי של תוצר (כגון סרטון, סטורי או טקסט) מתכנון ועד ביצוע.	• הפקת סטורי • שלב ההפקה • הפקה דבורה / כתובה	בשלב ה**הפקה** תכננו התלמידים את זווית הצילום ואת דברי הפתיחה.
48	**רפלקציה (שיקוף)** ש״ע, נקבה	تَأَمُّلٌ ذَاتِيٌّ / مُرَاجَعَةٌ ذَاتِيَّةٌ	התבוננות פנימית של האדם על תהליך הלמידה או היצירה שעבר: מה למדתי וכיצד הרגשתי.	• רפלקציה אישית • כתיבת רפלקציה • שיח רפלקטיבי	בסיום היחידה ערכו התלמידים **רפלקציה** על תהליך יצירת הסטורי שלהם.
49	**המלצה** ש״ע, נקבה	تَوْصِيَةٌ / نَصِيحَةٌ	הצעה חיובית לאחרים לנסות דבר מה (ספר, סרט, מקום או הרגל) מתוך ניסיון אישי.	• לתת המלצה • המלצה חמה • סטורי של המלצה	הוא הקליט סטורי קצר ובו נתן **המלצה** חמה על מסלול טיול בגליל.
50	**עמדה** ש״ע, נקבה	مَوْقِفٌ / وِجْهَةُ نَظَرٍ	דעה מגובשת או השקפה של אדם בנושא מסוים שהוא מציג ומנמק בפני אחרים.	• הצגת עמדה • עמדה מנומקת • להביע עמדה ברורה	התלמידה הציגה בסרטון **עמדה** מנומקת בעד הגבלת זמן המסך בערב.

משימה 1 (יחידה א'): השלמת משפטים בהקשר לפי שיעורי היחידה (התאימו דקדוקית: ה' הידיעה, יחיד/רבים)

א. תרגול מילים משיעור 1 (זהות, תיעוד וביטוי עצמי):

מחסן מילים: ביטוי עצמי • חוויה • תיעוד • זהות • תדמית • פרטיות • פרופיל • זיכרון • שגרה • נוכחות דיגיטלית • מודעות • מקוריות • בחירה • ערכים • השראה

1. לפני שמעלים תמונה של חבר לרשת החברתית, חובה לבקש את רשותו כדי לא לפגוע ב_____ שלו.
2. העמוד האישי שלי ביישומון נקרא _____, ובו מופיעים תמונתי ותיאור קצר על אודותיי.
3. כתיבת שירים ויצירת סרטונים הן דרכים מצוינות ל_____ של בני נוער במרחב המקוון.
4. הטיול השנתי למצדה העניק לתלמידים _____ מרגשת ומגבשת שכולם יזכרו לאורך זמן.
5. היישומון שומר בארכיון את הסרטונים שהעלינו, וכך כל סרטון הופך ל_____ נעים מן העבר.
6. הסרטונים שדניאל מצלם משקפים את ה_____ היום-יומית שלו: לימודים, אימון כדורסל והכנת שיעורי בית.
7. התנהלות מכבדת ברשת תורמת לבניית _____ חיובית בעיני החברים והמורים.
8. ה_____ האישית של כל תלמיד מעוצבת על ידי תרבותו, שפתו וה_____ שלאורם הוא פועל.
9. סיפור ההתנדבות המרגש שהיא פרסמה העניק _____ לתלמידים נוספים בבית הספר.
10. ה_____ המצולם של שלבי הניסוי והפגנת _____ יצירתית זיכו את הקבוצה במקום הראשון.
11. פיתוח _____ להשפעת הרשת מסייע לתלמידים לבצע _____ מושכלת של תכנים ולנהל _____ אחראית.

ב. תרגול מילים משיעור 2 (כוחן של מילים, רגש וניסוח מדויק):

מחסן מילים: שיתוף • תוכן • מידע • שפה • מסר • תגובה • התרגשות • אכזבה • ניסוח • פרסום • טיוטה • בהירות • כוונה • רגישות

1. לפני שממהרים להעביר ידיעה חדשותית בקבוצה, חשוב לוודא שמדובר ב_____ אמין ומבוסס.
2. הכותבת כתבה תחילה _____ ראשונית, ולאחר מכן השקיעה מאמץ ב_____ המשפטים כדי להגיע ל_____ מלאה.
3. מטרת המיזם הדיגיטלי של מועצת התלמידים הייתה להעביר _____ של סובלנות וכבוד הדדי.
4. כאשר המשחק נדחה בשל הגשם, התלמידים חשו _____ רבה לאחר ימים של ציפייה ו_____.
5. יואב כתב _____ מפרגנת מתחת לסרטון של חברו מתוך _____ לתחושותיו.
6. שימוש ב_____ תקנית ועשירה עוזר לקוראים להבין בדיוק את ה_____ העומדת מאחורי דברי הכותב.
7. לפני לחיצה על כפתור ה_____, כדאי לוודא שה_____ שאנו בוחרים להעלות לצורך _____ עם החברים הוא ראוי ומכבד.

ג. תרגול מילים משיעור 3 (הפקת סטורי, שפת גוף והשפעה):

מחסן מילים: לצלם • סטורי • קהל • ביטחון עצמי • טון דיבור • שפת גוף • הבעת פנים • השפעה • עוקבים • משוב • אחריות • צפייה • הפקה • רפלקציה • המלצה • עמדה

1. בשלב ה_____ של הסרטון, בדקנו את התאורה בחדר לפני שהתחלנו _____ את ה_____.
2. כאשר מדברים מול מצלמה, מומלץ לשמור על _____ נעים וברור, על _____ פתוחה ועל _____ מחייכת.
3. תרגול הדברים מראש נסך בתלמיד _____ רב וסייע לו להציג _____ מנומקת מול ה_____.
4. לאחר הצגת התוצרים בכיתה, כל תלמיד קיבל מחבריו _____ בונה וכתב _____ אישית על תהליך הלמידה.
5. פרסום תכנים לעיני מאות _____ דורש _____ אישית, שכן למילים שלנו יש _____ רבה על הזולת.
6. הסרטון הקצר שבו נתנה _____ על ספר קריאה העניק לצופים חוויית _____ מהנה ומעשירה.

משימה 2 (יחידה א'): קטע השלמה בהקשר (קלוז) במתכונת מבחן מפמ"ר – "יוצרים סטורי בעל משמעות"

מחסן מילים לקטע: תיעוד • ביטוי עצמי • שגרה • זהות • תדמית • טיוטה • ניסוח • מסר • קהל • טון דיבור • שפת גוף • משוב • אחריות • השפעה

בעידן הרשתות החברתיות, בני נוער רבים משתמשים בטלפון החכם לצורך (1) _____ של רגעים מחיי היום-יום שלהם. עבור רבים מהם, הסטורי הוא כלי ל(2) _____ וליצירתיות: יש תלמידים המשתפים בחוויה מטיול, ואחרים מתעדים את ה(3) _____ היום-יומית שלהם. כל בחירה כזאת משקפת חלק מה(4) _____ האישית שלנו ובונה את ה(5) _____ שלנו בעיני הסביבה. כדי ליצור סטורי מוצלח, מומלץ לתכנן מראש ולכתוב (6) _____ קצרה בעלת (7) _____ בהיר, המעבירה (8) _____ מרכזי המותאם ל(9) _____ היעד. בעת ההקלטה מול המצלמה, חשוב להקפיד על (10) _____ נעים ועל (11) _____ נינוחה. לפני הפרסום כדאי לבקש מחבר קרוב (12) _____ מכבד ובונה. כאשר אנו מפרסמים מתוך (13) _____ אישית ורגישות, בכוחנו ליצור (14) _____ חיובית ומשמעותית במרחב הדיגיטלי.

משימה 3 (יחידה א'): מיון מילים לשדות סמנטיים ושאלות הטמעה והבעה בכתב

א. מיינו את 12 המילים והצירופים הבאים לשלוש הקבוצות המתאימות בטבלה: (רגש, ניסוח, שפת גוף, שמחה, טיוטה, טון דיבור, אכזבה, בהירות, הבעת פנים, התרגשות, שפה, לצלם)

1. עולם הרגשות והתחושות (4)	2. כתיבה ודיוק לשוני (4)	3. הפקה ועמידה מול מצלמה (4)
_____	_____	_____

ב. משימת כתיבה והטמעה (במתכונת מפמ"ר): תכננו וכתבו טקסט קצר לסטורי אישי (6–8 שורות) במבנה של **פתיחה, תיאור וסיום**. בטקסט תארו חוויה משמעותית, רגע מהשגרה או המלצה אישית לחבריכם לשכבה ח', ושלבו בו **לפחות 7 מילים או צירופים** מתוך רשימת 50 המילים של יחידה א' (סמנו קו מתחת למילים ששילבתם).

תשובון למורה – יחידה א׳ (מה הסטורי שלך?):

• **משימה 1 – א׳ (שיעור 1):** 1. פרטיות | 2. פרופיל | 3. ביטוי עצמי | 4. חוויה | 5. זיכרון | 6. שגרה | 7. תדמית | 8. זהות, ערכים | 9. השראה | 10. תיעוד, מקוריות | 11. מודעות, בחירה, נוכחות דיגיטלית.

• **משימה 1 – ב׳ (שיעור 2):** 1. מידע | 2. טיוטה, ניסוח, בהירות | 3. מסר | 4. אכזבה, התרגשות | 5. תגובה, רגישות | 6. שפה, כוונה | 7. פרסום, תוכן, שיתוף.

• **משימה 1 – ג׳ (שיעור 3):** 1. הפקה, לצלם, סטורי | 2. טון דיבור, שפת גוף, הבעת פנים | 3. ביטחון עצמי, עמדה, קהל | 4. משוב, רפלקציה | 5. עוקבים, אחריות, השפעה | 6. המלצה, צפייה.

• **משימה 2 (קטע קלוז):** (1) תיעוד | (2) ביטוי עצמי | (3) שגרה | (4) זהות | (5) תדמית | (6) טיוטה | (7) ניסוח | (8) מסר | (9) קהל | (10) טון דיבור | (11) שפת גוף | (12) משוב | (13) אחריות | (14) השפעה.

• **משימה 3 – א׳ (מיון):** 1. רגשות: רגש, שמחה, אכזבה, התרגשות | 2. כתיבה ולשון: ניסוח, טיוטה, בהירות, שפה | 3. הפקה ומצלמה: שפת גוף, טון דיבור, הבעת פנים, לצלם.

סיום יחידה א׳ (50 מילים + תרגול והטמעה) עמוד 5 מתוך 10 (עמוד 5 מתוך 5 ביחידה א׳)

מיקוד אוצר מילים למבחן המפמ״ר בעברית – שכבה ח׳ (מועד הבחינה: 1.12.2026) יחידה ב׳: רשתות חברתיות – בין קשר לבידוד (50 מילים)

יחידה ב׳: רשתות חברתיות – בין קשר לבידוד

היחידה: השפעת אמצעי התקשורת על ההתפתחות החברתית של בני נוער

למורה – איך להשתמש במיקוד (יחידה ב׳): המילים נבחרו כך שישרתו את כל המיומנויות הנדרשות ביחידה לקראת מבחן המפמ״ר (1.12.2026). ביחידה זו 50 מילים המחולקות ל-3 שיעורים (17 בשיעור 1, 17 בשיעור 2, 16 בשיעור 3).

שיעור 1 (יחידה ב׳) – מילות יסוד: תקשורת, חברה ורשת (הכותרת במקור: ״מושגי יסוד בתקשורת וחברה״) – מילים 1–17 מתוך 50

מס׳	המילה / הביטוי	תרגום לערבית (מנוקד)	הסבר פשוט	המילה בהקשר (צירופים)	דוגמה במשפט
1	**תקשורת** ש״ע, נקבה	تَوَاصُلٌ / اتِّصَالٌ	העברה של מידע, רעיונות ורגשות בין אנשים – בדיבור, בכתיבה או באמצעים דיגיטליים.	• אמצעי תקשורת • תקשורת בין-אישית • תקשורת דיגיטלית • לתקשר עם…	ה**תקשורת** בין החברים בכיתה נעשית היום בעיקר דרך הטלפון.
2	**השפעה** ש״ע, נקבה	تَأْثِيرٌ	הכוח של אדם או של דבר לשנות את המחשבות, הרגשות או ההתנהגות של אחרים.	• להשפיע על… • השפעה חיובית / שלילית • משפיען / משפיענית • מושפע מ…	לרשתות החברתיות יש **השפעה** גדולה על הדרך שבה בני נוער מתלבשים ומדברים.
3	**דימוי** ש״ע, זכר	صُورَةٌ ذِهْنِيَّةٌ / انْطِبَاعٌ	התמונה שיש לאדם על עצמו או שיש עליו בעיני אחרים.	• דימוי עצמי • דימוי חיובי / שלילי • לשמור על הדימוי • לפגוע בדימוי	רבים מפרסמים ברשת רק תמונות יפות כדי לשמור על **דימוי** מושלם.
4	**שייכות** ש״ע, נקבה	انْتِمَاءٌ	הרגשה שאני חלק מקבוצה, שמקבלים אותי ושיש לי בה מקום.	• תחושת שייכות • להרגיש שייך / שייכת • חוסר שייכות • שייך ל…	הקבוצה הכיתתית ביישומון מעניקה לי תחושת **שייכות**.

מס׳	המילה / הביטוי	תרגום לערבית (מנוקד)	הסבר פשוט	המילה בהקשר (צירופים)	דוגמה במשפט
5	**רשת** ש״ע, נקבה	شَبَكَةٌ	מערכת המחברת בין אנשים או בין מחשבים; בשפת היום-יום – המרשתת (האינטרנט) והרשתות החברתיות.	• רשת חברתית • לגלוש ברשת • להעלות לרשת (= ברשת במרשתת)	אני מעלה **לרשת** תמונות מהטיול רק לאחר שאני מבקש את רשות החברים.
6	**אינטראקציה** ש״ע, נקבה	تَفَاعُلٌ	קשר הדדי ופעולת גומלין בין שני אנשים או יותר – שיחה, תגובה או פעילות משותפת.	• אינטראקציה חברתית • אינטראקציה פנים אל פנים • אינטראקציה מקוונת	סימון 'לייק' הוא **אינטראקציה** קצרה, ואילו שיחה פנים אל פנים היא אינטראקציה עמוקה יותר.
7	**פרטיות** ש״ע, נקבה	خُصُوصِيَّةٌ	זכותו של אדם לשמור עניינים אישיים לעצמו, כך שלא הכול ייחשף לעיני הציבור.	• לשמור על הפרטיות • הגדרות פרטיות • פגיעה בפרטיות • פרטי (בניגוד לציבורי)	לפני שמפרסמים תמונה של חבר, חשוב לשמור על **הפרטיות** שלו ולבקש רשות.
8	**זהות** ש״ע, נקבה	هُوِيَّةٌ	מי אני – השם, המראה, הדעות, התרבות והמאפיינים המייחדים אותי מאחרים.	• זהות אישית • זהות דיגיטלית • לעצב זהות • זהות בדויה (מזויפת)	הפרופיל שלי ברשת מציג חלק מה**זהות** שלי, אך לא את כולה.
9	**קהל** ש״ע, זכר	جُمْهُورٌ	קבוצת האנשים הצופים, מאזינים או קוראים את מה שאדם מפרסם.	• קהל יעד • קהל רחב • להגיע לקהל • קהל צופים / עוקבים	לפני שאני מעלה סרטון, אני חושב מיהו **הקהל** שיצפה בו.
10	**שיח** ש״ע, זכר	خِطَابٌ / حِوَارٌ	חילופי דברים או דיון בנושא מסוים, בעל פה	• שיח מכבד • שיח ציבורי • לנהל שיח • לשוחח / שיחה	**השיח** ברשת לקראת המבחנים היה מכבד וסייע לכולם.

מס׳	המילה / הביטוי	תרגום לערבית (מנוקד)	הסבר פשוט	המילה בהקשר (צירופים)	דוגמה במשפט
			או בכתב; וכן אופן הדיבור על נושא.		
11	**פלטפורמה** ש״ע, נקבה	مِنَصَّةٌ	במה דיגיטלית – יישומון או אתר שבהם מפרסמים תכנים ומתקשרים זה עם זה.	• פלטפורמה חברתית • פלטפורמה דיגיטלית • לפעול בפלטפורמה	לכל **פלטפורמה** מאפיינים משלה: בטיקטוק מעלים סרטונים, ובוואטסאפ מתכתבים.
12	**פרופיל** ש״ע, זכר	مَلَفٌ شَخْصِيٌّ / صَفْحَةٌ شَخْصِيَّةٌ	העמוד האישי של משתמש ברשת חברתית הכולל תמונה, שם ופרטים מזהים.	• תמונת פרופיל • פרופיל פתוח / סגור • פרופיל מזויף • ליצור פרופיל	היא החליפה את תמונת **הפרופיל** שלה לאחר הטיול השנתי.
13	**עוקבים** ש״ע, ז״ר	مُتَابِعُونَ (مُفْرَدُهُ: مُتَابِعٌ)	משתמשים שבחרו לקבל עדכונים קבועים על התכנים שמשתמש מסוים מפרסם ברשת.	• לעקוב אחר... • מספר העוקבים • לצבור עוקבים • להפסיק לעקוב	לא מספר ה**עוקבים** קובע את ערכך, אלא איכות התוכן שאתה מפרסם.
14	**שיתוף** ש״ע, זכר	مُشَارَكَةٌ	העברת תוכן (תמונה, סרטון, פוסט) לאחרים ברשת; וכן סיפור על עניין אישי לאחרים.	• לשתף ב... • כפתור שיתוף • שיתוף יתר • לשתף בחוויה	ה**שיתוף** של הסרטון בקבוצה גרם לכולם לצחוק יחד.
15	**תוכן** ש״ע, זכר	مُحْتَوًى	כל מה שמתפרסם ברשת – טקסטים, תמונות, סרטונים ומוזיקה.	• תוכן דיגיטלי • יוצר / יוצרת תוכן • תוכן פוגעני • לצרוך תוכן	אני מעדיף לצרוך **תוכן** שמלמד אותי דבר חדש.

מס׳	המילה / הביטוי	תרגום לערבית (מנוקד)	הסבר פשוט	המילה בהקשר (צירופים)	דוגמה במשפט
16	**זמינות** ש״ע, נקבה (הרחבה)	تَوَفُّرٌ / إِتَاحَةٌ دَائِمَةٌ	הימצאות מתמדת בקשר והציפייה לענות להודעות ברשת בכל שעה.	• זמינות מתמדת • זמין בטלפון להציב גבולות לזמינות	הציפייה ל**זמינות** מתמדת בקבוצות הוואטסאפ מפריעה לעיתים למנוחה ולהכנת שיעורים.
17	**קהילה** ש״ע, נקבה (הרחבה)	مُجْتَمَعٌ مَحَلِّيٌّ / جَمَاعَةٌ	קבוצת אנשים בעלי תחומי עניין או מטרות משותפות הפועלים ותומכים זה בזה.	קהילה וירטואלית • קהילה תומכת • תחושת קהילה	סביב תחביב השחמט נוצרה ברשת **קהילה** לומדת ותומכת של בני נוער.

שיעור 2 (יחידה ב׳) – מחוברים ובכל זאת לבד: רגשות ברשת (הכותרת במקור: ״רגשות ובדידות ברשת״) – מילים 18–34 מתוך 50

מוקד השיעור: הבנת המורכבות הרגשית של השימוש ברשתות החברתיות בקרב בני נוער – מתחושות של בדידות, ניכור, השוואה מתמדת, לחץ חברתי והתמכרות, ועד ליכולת לגלות אמפתיה, הזדהות, תמיכה וביטחון עצמי.

מס׳	המילה / הביטוי	תרגום לערבית (מנוקד)	הסבר פשוט	המילה בהקשר (צירופים)	דוגמה במשפט
18	**בדידות** ש״ע, נקבה	وَحْدَةٌ / عُزْلَةٌ	הרגשה של אדם שהוא לבד, בלי חברים או בלי מישהו שמבין אותו – גם כשיש סביבו אנשים.	• תחושת בדידות • להרגיש בודד / בודדה • בדידות חברתית • להתמודד עם בדידות	למרות מאות החברים ברשת, הוא הרגיש **בדידות** גדולה.
19	**ניכור** ש״ע, זכר	اغْتِرَابٌ / جَفَاءٌ	ריחוק וקור בין אנשים; הרגשה שאני זר ולא שייך.	• ניכור חברתי • להרגיש ניכור • ניכור בין... ל... • מנוכר / מנוכרת	כשכולם מסתכלים על המסך ולא מדברים, נוצר **ניכור** בין בני המשפחה.
20	**חשיפה** ש״ע, נקבה	كَشْفٌ / تَعَرُّضٌ (لِ)	הצגה של דבר אישי לפני אחרים; וגם מפגש עם תכנים (למשל: חשיפה לתכנים אלימים).	• חשיפה אישית • חשיפת יתר • להיחשף ל... • לחשוף	**חשיפה** של סוד אישי בקבוצה גדולה עלולה לפגוע.
21	**אמפתיה** ש״ע, נקבה	تَعَاطُفٌ	היכולת להבין את הרגשות של אדם אחר ולהרגיש איתו.	• לגלות אמפתיה • להגיב באמפתיה • אמפתי / אמפתית • חוסר אמפתיה	כשהיא כתבה שהיא עצובה, החברים הגיבו ב**אמפתיה** ושאלו מה קרה.
22	**תגובה** ש״ע, נקבה	تَعْلِيقٌ / رَدٌّ	מה שאומרים או כותבים בתשובה לדברי מישהו; ברשת – טקסט קצר שכותבים מתחת לפוסט.	• להגיב ל... • תגובה פוגענית / תומכת • לקבל תגובות • להשאיר תגובה	ה**תגובות** לפוסט שלה היו תומכות ומחזקות.

מס׳	המילה / הביטוי	תרגום לערבית (מנוקד)	הסבר פשוט	המילה בהקשר (צירופים)	דוגמה במשפט
23	**חוויות** ש״ע, נ״ר (יחיד: חוויה)	تَجَارِبُ (مُفْرَدُهَا: تَجْرِبَةٌ)	אירועים ומצבים שעברנו והרגשנו – נעימים או מאתגרים – ונחקקו בזיכרון.	חוויה חיובית / שלילית • לחוות • לשתף בחוויות • חוויה משמעותית	אני אוהב לשתף **בחוויות** מהטיול, אך לא בכל הרגעים האישיים.
24	**הקשר** ש״ע, זכר	سِيَاقٌ	הנסיבות או הרצף שבתוכם נאמר דבר מה; בלא ההקשר עלולים להבין דברים באופן שגוי.	להוציא מהקשר • בהקשר של... • להבין את ההקשר • הקשר חברתי	המשפט נשמע פוגעני, אך **בהקשר** של השיחה היה ברור שזוהי הלצה בין חברים.
25	**ויראלי** שם תואר	وَاسِعُ الِانْتِشَارِ / سَرِيعُ الِانْتِشَارِ	תוכן המתפשט ברשת במהירות רבה ומגיע לצופים רבים מאוד.	סרטון ויראלי • להפוך לוויראלי • להתפשט ברשת • תפוצה רחבה	הסרטון שלו הפך ל**ויראלי** בתוך יממה אחת בלבד.
26	**תגמול** ש״ע, זכר	مُكَافَأَةٌ / جَزَاءٌ	גמול או תחושת סיפוק שמקבלים לאחר פעולה; ברשת – סימוני ה׳לייק׳ והתגובות המסבים הנאה.	לתגמל • לקבל תגמול • תגמול מיידי • תחושת תגמול	כל סימון ׳לייק׳ הוא **תגמול** מיידי המעורר רצון לפרסם תכנים נוספים.
27	**הרגל** ש״ע, זכר	عَادَةٌ	פעולה שחוזרים עליה בקביעות שוב ושוב, לעיתים בלא משים.	הרגל מועיל / מזיק • לפתח הרגל • להיגמל מהרגל • להתרגל ל...	בדיקת הטלפון הנייד מדי כמה דקות הפכה אצלו ל**הרגל** קבוע.
28	**השוואה** ש״ע, נקבה	مُقَارَنَةٌ	בחינת הדמיון וההבדלים ביני לבין אחרים; ברשת – בדיקה מתמדת של מצבי לעומת אחרים.	השוואה חברתית • להשוות ל... • בהשוואה ל... • להימנע מהשוואה	**השוואה** מתמדת לתמונות המלוטשות של אחרים עלולה לפגוע בדימוי העצמי.

מס׳	המילה / הביטוי	תרגום לערבית (מנוקד)	הסבר פשוט	המילה בהקשר (צירופים)	דוגמה במשפט
29	**התמכרות** ש״ע, נקבה	إِدْمَانٌ	תלות חזקה וצורך שקשה לשלוט בו לחזור על פעולה שוב ושוב – גם כשהיא מזיקה.	• להתמכר ל... • מכור / מכורה ל... • התמכרות למסכים • להיגמל מהתמכרות	ה**התמכרות** למסכים גורמת לו להישאר ער עד שעה מאוחרת בלילה.
30	**קנאה** ש״ע, נקבה	غَيْرَةٌ / حَسَدٌ	תחושה לא נעימה המתעוררת כאשר לאדם אחר יש דבר שאנו חושקים בו.	• לקנא ב... • לעורר קנאה • קנאה חברתית • מתוך קנאה	התמונות מהחופשה של החברים עוררו בלבו תחושת **קנאה**.
31	**לחץ חברתי** צירוף, זכר	ضَغْطٌ اجْتِمَاعِيٌّ	השפעת הקבוצה הגורמת לי לפעול בניגוד לרצוני כדי להשתלב או לרצות את הסביבה.	• להיכנע ללחץ חברתי • לעמוד בלחץ • להפעיל לחץ על...	בעקבות **לחץ חברתי** הוא העלה סרטון שמלכתחילה לא רצה לפרסם.
32	**ביטחון עצמי** צירוף, זכר	ثِقَةٌ بِالنَّفْسِ	האמונה של אדם בעצמו וביכולות שלו.	• לחזק את הביטחון העצמי • חוסר ביטחון • בטוח בעצמו • לפגוע בביטחון העצמי	תגובות מעודדות חיזקו את ה**ביטחון העצמי** שלה.
33	**חרדת החמצה** צירוף, נקבה (הרחבה)	خَوْفُ فَوَاتِ الشَّيْءِ / الْخَوْفُ مِنَ التَّفْوِيتِ	חשש מתמיד שאחרים חווים רגעים מהנים בלעדיי ושאני מפסיד אירועים חברתיים.	• לחוות חרדת החמצה • להתמודד עם חרדת החמצה	הצפייה המתמדת בסטוריז ממסיבות מעוררת אצל בני נוער רבים **חרדת החמצה**.
34	**הזדהות** ש״ע, נקבה (הרחבה)	تَمَاثُلٌ / تَعَاطُفٌ وِجْدَانِيٌّ	תחושת שותפות רגשית עמוקה עם מצבו או סיפורו של אדם אחר, כאילו הדבר קרה לי.	• להביע הזדהות • תחושת הזדהות • להזדהות עם הכותב	הפוסט הכן שפרסם על הקושי בלימודים עורר **הזדהות** רבה בקרב בני גילו.

שיעור 3 (יחידה ב׳) – מתנהגים נכון ברשת: אחריות, כבוד וגבולות (הכותרת במקור: ״אחריות ושיח מכבד״) – מילים 35–50 מתוך 50

מוקד השיעור: כללים ונורמות ליצירת מרחב מקוון בטוח ומכבד – שמירה על תרבות דיון, כבוד הדדי, צנעת הפרט וסובלנות, הצגת טיעון מנומק, והתמודדות אחראית עם פוגענות, הפצת שמועות ובריונות ברשת באמצעות חסימה ודיווח.

מס׳	המילה / הביטוי	תרגום לערבית (מנוקד)	הסבר פשוט	המילה בהקשר (צירופים)	דוגמה במשפט
35	**אחריות** ש״ע, נקבה	مَسْؤُولِيَّةٌ	החובה לנהוג בשיקול דעת ולשאת בתוצאות של המעשים והדברים שלי.	• לקבל אחריות לגלות אחריות אישית • אחראי / אחראית ל... • לשאת באחריות	לכל משתמש יש **אחריות** מלאה על הדברים שהוא כותב בקבוצה.
36	**מרחב** ש״ע, זכר	فَضَاءٌ / حَيِّزٌ	מקום או סביבה שבהם אנשים פועלים; ברשת – המרחב הדיגיטלי (המקוון).	• מרחב בטוח • המרחב המקוון / הדיגיטלי • מרחב ציבורי • מרחב אישי	הקבוצה הכיתתית צריכה להיות **מרחב** בטוח לכולם.
37	**תרבות דיון** צירוף, נקבה	ثَقَافَةُ الحِوَارِ / آدَابُ النِّقَاشِ	הדרך המכבדת לנהל ויכוח: להקשיב, לא להפריע, לדבר על הנושא ולא על האדם.	• תרבות דיון מכבדת • לשמור על תרבות דיון • לנהל דיון • דיון ענייני	בדיון בכיתה צריך לשמור על **תרבות דיון**: להסכים או לא להסכים – תמיד בנימוס.
38	**כבוד** ש״ע, זכר	اِحْتِرَامٌ	יחס של הערכה לאדם אחר – גם כשלא מסכימים איתו.	• לכבד • לנהוג בכבוד • לפגוע בכבוד • כבוד הדדי	אפשר להתווכח ועדיין לדבר **בכבוד**.
39	**פוגענות** ש״ע, נקבה	إِسَاءَةٌ / كَلَامٌ جَارِحٌ	התנהגות או דיבור שפוגעים ברגשות של אחרים ומעליבים אותם.	• תגובה פוגענית • פוגעני / פוגענית • לפגוע ב... • תוכן פוגעני	ה**פוגענות** בתגובות גרמה לה למחוק את החשבון.

מס׳	המילה / הביטוי	תרגום לערבית (מנוקד)	הסבר פשוט	המילה בהקשר (צירופים)	דוגמה במשפט
40	**צנעת הפרט** צירוף, נקבה	حُرْمَةُ الْحَيَاةِ الْخَاصَّةِ	זכותו של כל אדם שלא יחשפו או יפרסמו מידע אישי ופרטי עליו בלא הסכמתו.	לשמור על צנעת הפרט • פגיעה בצנעת הפרט • הזכות לפרטיות	פרסום צילום מסך של התכתבות אישית הוא פגיעה חמורה ב**צנעת הפרט**.
41	**טיעון** ש״ע, זכר	حُجَّةٌ / تَعْلِيلٌ	הצגת טענה מלווה בנימוק המבסס ומסביר מדוע העמדה נכונה.	טיעון משכנע • להציג טיעון • טיעון בעד / נגד • לטעון ש... / טענה	ה**טיעון** שהציג בדיון היה משכנע משום שהוא ביסס אותו על דוגמה מהחיים.
42	**כלל** ש״ע, זכר	قَاعِدَةٌ (ج: قَوَاعِدُ)	הוראה או תקנה קבועה המגדירה מה מותר ומה אסור לעשות.	לקבוע כללים • לשמור על הכללים • להפר כלל • כללי התנהגות	ה**כלל** הראשון בקבוצה הכיתתית קובע שאין להעלות תמונה של חבר בלא רשותו.
43	**נורמה** ש״ע, נקבה	مِعْيَارٌ / عُرْفٌ اجْتِمَاعِيٌّ	דפוס התנהגות המקובל בקבוצה או בחברה, גם אם אינו מעוגן בחוק כתוב.	נורמה חברתית • נורמות התנהגות • לקבוע נורמה • התנהגות נורמטיבית	בכיתה שלנו הונהגה **נורמה** מוסכמת שלא לשלוח הודעות לאחר השעה עשר בלילה.
44	**תרומה** ש״ע, נקבה	مُسَاهَمَةٌ / إِسْهَامٌ	דבר שאדם נותן או עושה לטובת אחרים או לטובת הקבוצה.	לתרום ל... • תרומה חשובה • תרומה לחברה • תורם / תורמת	כל מילה טובה בקבוצה היא **תרומה** לאווירה נעימה.
45	**בריונות** ש״ע, נקבה	تَنَمُّرٌ	פגיעה חוזרת ומכוונת באדם אחר; ברשת – הפצת שמועות, הקנטות או חרם בהודעות.	בריונות ברשת • בריון / בריונית • קורבן בריונות • להתמודד עם בריונות	**בריונות** ברשת פוגעת לא פחות מבריונות בחצר בית הספר.

מס׳	המילה / הביטוי	תרגום לערבית (מנוקד)	הסבר פשוט	המילה בהקשר (צירופים)	דוגמה במשפט
46	**חסימה** ש״ע, נקבה	حَظْرٌ	פעולה טכנית המונעת ממשתמש מסוים לצפות בפרופיל שלי או לשלוח לי הודעות.	• לחסום משתמש • להיחסם • חסימת משתמש • כפתור חסימה	לאחר ההודעות הפוגעניות היא בחרה ב**חסימה** של אותו משתמש.
47	**דיווח** ש״ע, זכר	إِبْلَاغٌ / تَبْلِيغٌ	מסירת הודעה לגורם מוסמך (מבוגר, מורה או הנהלת היישומון) על תוכן או התנהגות פוגעניים.	• לדווח על... • דיווח למבוגר • כפתור דיווח • לדווח למורה	**דיווח** על תוכן פוגעני או אלים ברשת אינו הלשנה – אלא מעשה אחראי של עזרה.
48	**סובלנות** ש״ע, נקבה	تَسَامُحٌ	היכולת לקבל אנשים שונים ממני ודעות שונות משלי – בלי לכעוס ובלי לפגוע.	• סובלנות כלפי... • סובלני / סובלנית • חוסר סובלנות • לגלות סובלנות	**סובלנות** ברשת פירושה להגיב בנימוס גם למי שחושב אחרת.
49	**הפצה** ש״ע, נקבה	نَشْرٌ / تَوْزِيعٌ	העברה של תוכן להרבה אנשים – שליחה הלאה, שיתוף, העתקה.	• להפיץ • הפצת שמועות • הפצה מהירה • הפצת מידע כוזב	**הפצה** של תמונה מביכה יכולה להגיע לאלפי אנשים בתוך שעה.
50	**מוגנות** ש״ע, נקבה (הרחבה)	حِمَايَةٌ / أَمَانٌ	מצב שבו אדם מרגיש בטוח ומוגן מפני פגיעה, השפלה או איום בסביבתו וברשת.	• מוגנות ברשת • תחושת מוגנות • שמירה על מוגנות התלמידים	שמירה על כללי הקבוצה מחזקת את תחושת ה**מוגנות** של כלל התלמידים ברשת.

משימה 1 (יחידה ב'): השלמת משפטים לפי שיעורים (שימו לב להתאמה הדקדוקית: ה' הידיעה, זכר/נקבה, יחיד/רבים)

א. תרגול שיעור 1 – מילות יסוד: תקשורת, חברה ורשת (17 משפטים):

מחסן מילים: אינטראקציה • דימוי • השפעה • זמינות • זהות • עוקבים • פלטפורמה • פרופיל • פרטיות • קהילה • קהל • רשת • שיח • שייכות • שיתוף • תוכן • תקשורת

1. ה_____ בין הורים לילדים חשובה גם כשכולם עסוקים בטלפונים.
2. למשפיענים ברשת יש _____ רבה על מה שבני נוער קונים.
3. הוא דואג ל_____ שלו, ולכן הוא מוחק כל תמונה שלא יצאה מוצלחת.
4. כשכולם הגיבו לפוסט שלי, הרגשתי תחושת _____ חזקה לכיתה.
5. אסור להעלות ל_____ תמונה של אדם אחר ללא רשותו.
6. שיחה פנים אל פנים היא _____ עמוקה יותר מסימון 'לייק'.
7. הסתרת הכתובת ומספר הטלפון מהפרופיל עוזרת לשמור על ה_____.
8. השם, השפה והמנהגים שלי הם חלק מה_____ שלי.
9. סרטון שמיועד ל_____ רחב צריך להיות מנוסח בזהירות.
10. המורה ביקשה שה_____ בקבוצה הכיתתית יהיה מכבד.
11. טיקטוק היא _____ שבה מעלים בעיקר סרטונים קצרים.
12. הוא בחר תמונת _____ חדשה שאינה מציגה את פניו.
13. יש לה אלפי _____, אבל רק שלושה חברים קרובים באמת.
14. ה_____ של התמונות מהמסיבה גרם למי שלא הוזמן להרגיש דחוי.
15. חשוב לבדוק אם ה_____ שמפרסמים אמין ואינו פוגע באיש.
16. הציפייה ל_____ מתמדת בהודעות בשעות הלילה פוגעת באיכות השינה.
17. חובבי האומנות בבית הספר הקימו ברשת _____ תומכת לשיתוף יצירות.

ב. תרגול שיעור 2 – מחוברים ובכל זאת לבד: רגשות ברשת (17 משפטים):

מחסן מילים: אמפתיה • בדידות • ביטחון עצמי • הזדהות • הקשר • הרגל • השוואה • התמכרות • ויראלי • חוויות • חרדת החמצה • חשיפה • לחץ חברתי • ניכור • קנאה • תגובה • תגמול

1. אפשר להיות מוקף באנשים ועדיין להרגיש _____.
2. כשאיש אינו עונה לי בקבוצה, אני מרגיש _____ וריחוק.
3. _____ של פרטים אישיים ברשת עלולה להיות מסוכנת.
4. במקום ללעוג לו, החברים גילו _____ ושאלו לשלומו.
5. היא קראה כל _____ שנכתבה מתחת לסרטון שלה.
6. הוא שיתף בקבוצה ב_____ מהטיול השנתי, שאותן לעולם לא ישכח.
7. הוציאו את המשפט שלי מה_____, ולכן כולם הבינו אותו באופן שגוי.

8. הריקוד שלהם זכה לתפוצה רחבה והיה לסרטון _____ שמיליוני אנשים צפו בו.
9. סימוני ה'לייק' הם סוג של _____ שגורם לנו לחזור ליישומון שוב ושוב.
10. בדיקת הטלפון מיד כשמתעוררים היא _____ שקשה להיגמל ממנו.
11. _____ לחיים "המושלמים" של אחרים ברשת פוגעת במצב הרוח.
12. הורים רבים מודאגים מה_____ של ילדיהם למשחקי רשת.
13. הוא הרגיש _____ כשראה שכל החברים נפגשו בלעדיו.
14. היא לא רצתה לפתוח חשבון, אבל _____ גרם לה להצטרף.
15. מחמאות כנות מחברים מעניקות לה _____ רב.
16. הצפייה בתמונות ממפגשים שלא הוזמנה אליהם עוררה אצלה _____.
17. סיפורו האישי של התלמיד החדש עורר _____ עמוקה בלב כל חברי הכיתה.

ג. תרגול שיעור 3 – מתנהגים נכון ברשת: אחריות, כבוד וגבולות (16 משפטים):

מחסן מילים: אחריות • בריונות • דיווח • הפצה • חסימה • טיעון • כבוד • כלל • מוגנות • מרחב • נורמה • סובלנות • פוגענות • צנעת הפרט • תרבות דיון • תרומה

1. מי שמנהל את הקבוצה צריך לקבל _____ על מה שמתרחש בה.
2. הרשת היא _____ ציבורי – מה שכותבים בו עלול להגיע לכולם.
3. גם כשחולקים על מישהו, חשוב לשמור על _____ ולא להעליב.
4. אינני מסכים איתך, אבל אני מביע את דעתי ב_____.
5. ה_____ בתגובות גרמה לו לעזוב את הקבוצה.
6. פרסום תמונה של חבר ללא רשותו הוא פגיעה ב_____.
7. כדי לשכנע, צריך להציג _____ מבוסס ודוגמה מתאימה.
8. בקבוצה שלנו יש _____ ברור: שומרים על שפה נקייה.
9. ה_____ המקובלת בכיתה היא להגיב בנימוס גם כשלא מסכימים.
10. לכל תלמיד יש _____ לאווירה הטובה בכיתה.
11. חרם בקבוצת הוואטסאפ הוא סוג של _____ ברשת.
12. אם מישהו ממשיך להטריד, אפשר להשתמש בכפתור ה_____.
13. _____ למורה על תוכן פוגעני הוא צעד אחראי, ולא הלשנה.
14. _____ כלפי דעות שונות היא הבסיס לשיח מכבד.
15. _____ של שמועה ברשת עלולה לפגוע בשמו הטוב של אדם.
16. הקפדה על כללי התנהגות בקבוצה מעניקה לכל תלמיד תחושת _____ וביטחון.

משימה 2 (יחידה ב'): קטע השלמה בהקשר (קלוז) במתכונת מבחן מפמ"ר – "רשתות חברתיות: בין קשר לבידוד"

מחסן מילים לקטע: תקשורת • שייכות • אינטראקציה • בדידות • השוואה • דימוי • התמכרות • לחץ חברתי • מרחב • תרבות דיון • בריונות • צנעת הפרט • דיווח • אחריות

הרשתות החברתיות שינו מן הקצה אל הקצה את ה(1) _____ בין בני נוער. מצד אחד, הקבוצות הדיגיטליות מעניקות לרבים תחושת (2) _____ ומאפשרות (3) _____ יום-יומית מהירה עם חברים. מצד שני, מחקרים מראים כי שהייה ממושכת מול המסכים עלולה דווקא להגביר תחושות של ניכור ו(4) _____. כאשר בני נוער עורכים (5) _____ מתמדת בין חייהם הרגילים לבין התמונות הנוצצות ברשת, עלול להיפגע ה(6) _____ העצמי שלהם. נוסף על כך, הרצון לקבל 'לייקים' כסוג של תגמול מיידי מוביל לעיתים ל(7) _____ למסכים או לכניעה ל(8) _____. כדי להפוך את הרשת ל(9) _____ בטוח ומכבד, עלינו להקפיד על (10) _____ מכבדת ועל סובלנות. במקרים של פוגענות, השפלה או (11) _____ ברשת, או כאשר מתרחשת פגיעה ב(12) _____ באמצעות הפצת תמונות ללא רשות, אין לעמוד מנגד: פנייה למבוגר ו(13) _____ על הפגיעה הם ביטוי של בגרות ו(14) _____ אישית וחברתית.

משימה 3 (יחידה ב'): יחסים סמנטיים (ניגודים ומשפחות מילים) ומשימת כתיבה טיעונית להטמעה

א. כתבו מתוך אוצר המילים של יחידה ב' את המילה ההפוכה (ניגוד) לכל אחד מהמושגים הבאים:

1. שייכות וקרבה ≠ _____ | 2. פוגענות והעלבה ≠ _____ | 3. אדישות וקור רגשי ≠ _____ | 4. מרחב ציבורי וחשוף ≠ _____ | 5. חוסר סובלנות ≠ _____

ב. משימת הבעה בכתב והטמעה (במתכונת מפמ"ר שכבה ח'):

בחרו **אחת** משתי המשימות הבאות ושלבו בכתיבתכם **לפחות 7 מילים או צירופים** מתוך רשימת 50 המילים של יחידה ב':

1. כתיבה טיעונית: "הרשתות החברתיות מקרבות בין בני נוער יותר משהן מרחיקות ביניהם." – הביעו את עמדתכם ונמקו אותה באמצעות שני טיעונים ודוגמה.

2. ניסוח קוד כללים כיתתי: נסחו 5 כללים מחייבים להתנהלות נכונה, בטוחה ומכבדת בקבוצת הוואטסאפ הכיתתית, והסבירו את חשיבותו של כל כלל.

תשובון למורה – יחידה ב׳ (רשתות חברתיות – בין קשר לבידוד):

- **משימה 1 – א׳ (שיעור 1):** 1. תקשורת | 2. השפעה | 3. דימוי | 4. שייכות | 5. רשת | 6. אינטראקציה | 7. פרטיות | 8. זהות | 9. קהל | 10. שיח | 11. פלטפורמה | 12. פרופיל | 13. עוקבים | 14. שיתוף | 15. תוכן | 16. זמינות | 17. קהילה.
- **משימה 1 – ב׳ (שיעור 2):** 1. בדידות | 2. ניכור | 3. חשיפה | 4. אמפתיה | 5. תגובה | 6. חוויות | 7. הקשר | 8. ויראלי | 9. תגמול | 10. הרגל | 11. השוואה | 12. התמכרות | 13. קנאה | 14. לחץ חברתי | 15. ביטחון עצמי | 16. חרדת החמצה | 17. הזדהות.
- **משימה 1 – ג׳ (שיעור 3):** 1. אחריות | 2. מרחב | 3. תרבות דיון | 4. כבוד | 5. פוגענות | 6. צנעת הפרט | 7. טיעון | 8. כלל | 9. נורמה | 10. תרומה | 11. בריונות | 12. חסימה | 13. דיווח | 14. סובלנות | 15. הפצה | 16. מוגנות.
- **משימה 2 (קטע קלוז):** (1) תקשורת | (2) שייכות | (3) אינטראקציה | (4) בדידות | (5) השוואה | (6) דימוי | (7) התמכרות | (8) לחץ חברתי | (9) מרחב | (10) תרבות דיון | (11) בריונות | (12) צנעת הפרט | (13) דיווח | (14) אחריות.
- **משימה 3 – א׳ (ניגודים):** 1. בדידות / ניכור | 2. כבוד | 3. אמפתיה / הזדהות | 4. פרטיות / צנעת הפרט | 5. סובלנות.

סיום יחידה ב׳ והקובץ המאוחד (100 מילים ב-2 יחידות) עמוד 10 מתוך 10 (עמוד 5 מתוך 5 ביחידה ב׳)